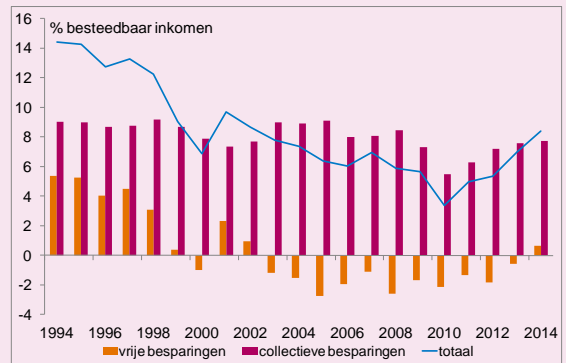

Ontwikkeling vrije spaarquote in historisch perspectief

Is aan de ontwikkeling van de vrije spaarquote af te leiden hoe voorzichtig consumenten zijn met het uitgeven van hun geld? Uit de linkerfiguur blijkt dat huishoudens vóór de economische neergang van 2008/2009 meer geld uitgaven dan ze aan loon- en uitkeringsinkomen ontvingen. Dat is mogelijk als huishoudens beschikken over vermogen dat een rendement oplevert (spaargeld of aandelen) of steeds meer waard wordt (huizenvermogen). Hierdoor namen (vrije) besparingen gestaag af tussen het midden van de jaren negentig tot 2005 (rechterfiguur).

In het eerste crisisjaar 2009 daalden de consumptieve bestedingen scherp, hoewel het inkomen zich nog redelijk ontwikkelde. Vanaf 2010 volgen de uitgaven min of meer de negatieve ontwikkeling van het beschikbaar loon- en uitkeringsinkomen. Daardoor is de spaarquote niet verder gedaald, maar ten opzichte van het laagste punt in 2005 al weer iets toegenomen. Als de inkomensontwikkeling in 2013 en met name 2014 weer minder negatief zal zijn, kan ook de krimp van de consumptieve bestedingen afvlakken. Consumenten zullen vermoedelijk toch voorzichtig blijven en de lichte verbetering van het inkomen ook deels aanwenden om de spaarquote iets te laten herstellen. Met name huishoudens die te maken hebben met een hypotheekschuld die groter is dan de (gedaalde) waarde van hun woning, zullen sparen om op de kortere of langere termijn de restschuld te kunnen aflossen. Daarnaast zal de onzekerheid over toekomstige (pensioen)uitkeringen huishoudens stimuleren om te sparen voor de oude dag. Zoals de dalende vrije spaarquote een indicator was voor vermogenswinsten, zo is in de huidige situatie een oplopende quote een indicator dat huishoudens zelf weer vermogens opbouwen.

Ontwikkeling inkomen en consumptie (links) en spaarquote (rechts)

Het geraamde herstel van de besparingen betekent niet automatisch dat het spaargeld van huishoudens op de bank toeneemt. Het kan ook worden gebruikt om (hypotheek)schulden af te lossen of aandelen te kopen. In de afgelopen jaren hebben huishoudens zich wat afgekeerd van risicovolle beleggingen in aandelen. Als het (internationale) herstel duurzaam blijkt te zijn, kunnen beurskoersen weer stijgen. Dat kan er ook toe leiden dat mensen hun spaargeld, dat momenteel nauwelijks rente oplevert, weer durven te beleggen in aandelen en daardoor het spaarsaldo op de bank niet zal toenemen.

Naast deze individuele besparingen, waarover huishoudens zelf kunnen beslissen, zijn er ook 'collectieve' besparingen die worden toegerekend aan huishoudens. Deze betreffen vooral belegging- en premie-inkomsten van pensioenfondsen. Omdat dit vermogen is opgebouwd met afgedragen premies die (op termijn) via pensioenuitkeringen weer terechtkomen bij huishoudens, worden die besparingen in de Nationale rekeningen gerekend tot de besparingen van huishoudens. Tot 2008 schommelden de collectieve besparingen rond de 8%. De crisis heeft deze besparingen aanzienlijk doen dalen, maar de verwachting is dat door het geleidelijke economische herstel in 2013 en 2014 deze in stapjes weer zullen herstellen tot het niveau van voor de crisis.